

CURS DE

‘MISIOLOGIE ȘI ECUMENISM’

Facultatea de Teologie ortodoxă „Sfântul Apostol Andrei”
Departamentul de teologie biblică și sistematică
Universitatea „Ovidius” Constanța

Pr. Lect. Univ. Dr. **Ciocan Tudor Cosmin,**

Topic:

„Noua evanghelizare sau misiunea Bisericii în epoca post-modernă”

Bilanțul activității misionare a Bisericii la începutul mileniului III pune în evidență două stări de fapt: una face dovada că misiunea în numele Bisericii lui Iisus Hristos, în ultimele două secole, a schimbat fața lumii și a creat un umanism creștin înrădăcinat nu numai în viața indivizilor ci și în structurile popoarelor din lumea întreagă. Ea a adus la viață nenumărate ființe umane, a eliberat captivi și a redat umanității demnitatea cu care Dumnezeu a încununat-o de la creație. Misiunea aceasta urmărește încă buna lucrare în toate teritoriile lumii, teritorii în care numele lui Iisus Hristos nu este încă cunoscut.

A doua constatare este îngrijorătoare. În țările cunoscute ca fiind creștine, încă de la începutul istoriei lor, unde viața societății numite post-modernă ține din ce în ce mai mult de o nouă paradigmă a existenței, marea majoritate a bărbaților și femeilor moderne nu mai doresc sensul mesajului lui Iisus Hristos, mesaj care le parvine prin intermediul Bisericii din care fac parte nominal. Modul lor de viață a fost brusc schimbat, exigențele vieții cotidiene nu mai au de a face în nici un fel cu ceea ce învăța Mântuitorul și cu ceea ce propovăduiește Biserica.

Aceasta este realitatea din întreaga Europă și mai ales în Occidentul marilor metropole în care viața este regizată de alte valori decât cele transmise prin Evanghelie.

Viața umană nu se realizează prin ea însăși, rămâne o problemă veșnic deschisă, un proiect incomplet care are posibilitate realizării.

A evangheliza înseamnă: a indica acea cale, a înțelege arta de a trăi. Iisus a zis la începutul vieții Sale publice: Eu am venit pentru a evangheliza (a binevesti) săracilor (Lc. 4, 18), ceea ce înseamnă, Eu am răspuns la problema voastră fundamentală, Eu v-am indicat calea vieții, calea fericirii, mai mult: Eu sunt acea Cale.

Sărăcia cea mai profundă este incapacitatea de a pune la încercare bucuria, pregustarea vieții veșnice, considerată de unii ca absurditate și contradictorie. Această sărăcie este azi foarte răspândită, sub diverse forme, atât în societățile bogate din punct de vedere material cât și în țările sărace. Incapacitatea de a încerca bucuria produce și incapacitatea de a iubi; ea produce invidie, avariție, toate viciile care devastează și sărăcesc viața persoanei umane, dar și a lumii. Starea de fapt se datorează vidului spiritual, secularizării, etapă ce cere o nouă privire asupra hristomorfizării societății după chipul evanghelic.

Dacă arta de a trăi, cu și în Dumnezeu treimic, rămâne necunoscută, totul rămâne mai mult nefuncțional. Dar această artă nu e un obiect al științei, nu poate fi comunicată decât de Cel prin care vine viața, de Cel ce este prezent real și personal în Biserica Sa prin Sfânta Evanghelie și Sfintele Taine. "Puterea mântuitoare a Cuvântului lui Dumnezeu este trăită și simțită în Biserică, în viața femeilor și a bărbaților care îl primesc cu credință. Cuvântul este vestit pentru ca mesajul lui dătător de viață să fie auzit de credincioși și de necredincioși deopotrivă. Totuși, pentru a fi primit ca Hrană a Împărăției și izvor de Apă vie ce

întreține și transformă viața omului, Cuvântul lui Dumnezeu trebuie vestit și sărbătorit în aceeași măsură. Aceasta înseamnă că lectura și propovăduirea publică a Scripturilor trebuie realizată în cadrul mai cuprinzător al vieții sacramentale a Bisericii. Lectura și prezentarea Sfintei Scripturi aparține sinaxei liturgice, adunarea celor ce caută, catehumeni și credincioși, înălțare sufletească. Totuși, sinaxa constituie un context liturgic mai larg, desăvârșit prin celebrarea Sfintelor Taine, în mod special, prin comuniunea euharistică”.

1. STRUCTURA ȘI METODA NOII EVANGHELIZĂRI

a. Structura

Vorbind despre conținuturile fundamentale ale noii evanghelizări, trebuie să pomenim câteva cuvinte legate de structura și metoda specifică.

Biserica continuă să evanghelizeze, și, niciodată nu a întrerupt cursul evanghelizării. În Biserică se slujește zilnic Taina Euharistiei, se administreză Tainele, se propovăduiește Cuvântul vieții – Cuvântul lui Dumnezeu – se fac mereu îndemnuri pentru o viață a dreptății și a iubirii. “Biserica este condiția misiunii; numai ea poate face misiune adevărată. Dar Biserica nu este numai condiția și instrumentul misiunii, ci ea reprezintă și scopul și realizarea misiunii, deosrece Biserica este parte integrantă din mesajul Evangheliei. Biserica este o instituție care intră în planul lui Dumnezeu de a mântui lumea prin recapitularea acesteia în Trupul lui Hristos (In. 11, 52; I Cor. 15, 28), ea nu este o asociație voluntară de convertiți, cum vor mișcărilor evanghelice sectare”.

Evanghelizarea, prin și în Biserică, își strânge roadele sale: ea dă lumină și bucurie, ea oferă calea vieții veșnice la atâția oameni credincioși, dar mulți trăiesc fără să știe acest lucru, fără lumina și căldura strălucitoare a evanghelizării permanente. “În contextul Liturghiei, Cuvântul lui Dumnezeu

este propovăduit și celebrat pentru hrana și întărirea spirituală a celor adunați în comunitatea Bisericii. În același timp, Cuvântul dătător de viață al lui Dumnezeu este actualizat în experiența oamenilor care, dacă au într-adevăr urechi să audă, răspund cu bucurie și recunoștință”.

Vestirea Evangheliei, cu forțe noi spirituale, este sinonimă cu termenul de misiune, și sfârșește prin redescoperirea și legitimitatea unui larg evantai de atitudini și de lucrări misionare. Misiologia contemporană relansează chemarea spre o nouă evanghelizare, în care trebuie distinse cel puțin cinci dimensiuni: prezența Bisericii în lume, propovăduirea, participarea, rugăciunea și catehizația.

În timp ce, la nivel mondial, se observă un accentuat proces de decreștinare și de pierdere a valorilor umane (evangelice) esențiale, Biserica trebuie să promoveze cu mai mult zel, lumii secularizate, căile spre viața de veci. O mare parte din lumea actuală nici nu se mai găsește în lucrarea permanentă de evanghelizare a Bisericii, deși Evanghelia este singura care ne dă răspuns convingător întrebării: cum și pentru ce să trăim ?

Se pune întrebarea: de ce se caută o nouă evanghelizare și în ce constă aceasta ?

Dincolo de evanghelizarea permanentă, niciodată întreruptă de Biserică, e nevoie de o lărgire a cerului determinat, de căutarea noilor căi de transmitere a Evangheliei la toți oamenii. Motivul nu-l constituie doar societatea secularizată, ci și existența frânturilor atee cu predilecție în fostul Bloc Comunist de Răsărit. “Biserica a fost exclusă treptat din viața publică și obligată să se cantoneze în sfera vieții private. Religia creștină nu mai avea nici un rol în planul vieții sociale, fiind redusă la statutul de simplă chestiune de opinie particulară. Statul devine instituția providențială și atotputernică care va construi și gestiona destinul cetățeanului secularizat, statul tinde să se auto

propună nu doar ca structură de interes suprem în viața societății, ci și ca divinitate unică a unei religii bazate pe birocrație, planificare și control”.

Evanghelia este mereu nouă. Noua evanghelizare este noua încolțire a seminței sale (Mc. 4, 31-32) în generația începutului de mileniu III. Împărăția lui Dumnezeu reîncepe mereu sub acest semn. Noua evanghelizare e datorată a căuta metode noi și rafinate specifice vremurilor pe care le trăim. “Prin prisma noii evanghelizări nu trebuie să ne mulțumim cu sămânța care a crescut copac mare (Biserica universală) și că pe ramurile lui s-au așezat tot felul de păsări, ci e noua îndrăzneală, cu umilința grăuntelui de muștar care se lasă, prin smerenie, să-l crească Dumnezeu în momentul și maniera dorită. Toate lucrurile mari și importante încep cu un grăunte de muștar. Sursele noii evanghelizări sunt tainice, pentru că marile realizări încep cu umilință. Lăsând deoparte faptul de a ști și pe cel al lui Teilhard – care concilia rațiunea umană cu teoriile evoluționiste – legea originilor tainice spune un adevăr, un adevăr prezent în mod precis în gândirea lui Dumnezeu în istorie: nu contează că tu ești mai mare fiindcă Eu te-am ales, și invers, tu ești cel mai mic între popoare, Eu te-am ales pentru că te iubesc, zice Dumnezeu lui Israel în Vechiul Testament, și exprimă astfel paradoxul fundamental al istoriei mântuirii”.

Dumnezeu nu se identifică nici cu puterea exterioară a lumii acesteia și nici cu numărul mare de lumi și popoare păgâne: Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă desvoadă împărăția (Lc. 12, 32). O mare parte din parabolele lui Iisus indică acea structură de cugetare divină ce privește reușita convertirii spre Împărăție prin creșterea în Dumnezeu și răspunde astfel preocupărilor ucenicilor care ascultând de Mesia s-au învrednicit de mari succese și minuni. Succesul neamului iudaic a fost oferit de Satan Domnului Iisus: Acestea toate Ți le voi da Ție, dacă vei cădea înaintea mea și Te vei închina mie (Mat. 4, 9).

La sfârșitul vieții, Pavel a avut impresia că duce Evanghelia până la marginile pământului, dar creștinii erau organizați în mici comunități dispersate în lume, ne semnificative ca număr și dimensiune după toate criteriile seculare. În realitate ele au fost frământătura aluatului și posedau în ele viitorul lumii (Mat. 13, 33). “Noua evanghelizare trebuie să se supună misterului grăuntelui de semănat, și nu trebuie să pretindă că produce tot ce e în arbore. Noi trăim acum în atmosferă de maximă securitate a arborelui deja existent, dar și în neliniștea de a avea un arbore mai mare, mai viguros. Trăim în paradoxul marelui arbore și a grăuntelui minuscul, în istoria mântuirii de la Vinerea Sfântă la dimineața Paștelui”.

Noua evanghelizare atentează la faptul istoric al dezvoltării Bisericii. Arborele a crescut, s-a dezvoltat, nu mai e nevoie de o altă însămânțare a Cuvântului, de o altă dezvoltare. Biserica este crescută, extinsă având toate structurile mântuitoare.

Noua evanghelizare, trebuie notat de la început, nu semnifică redirecționarea lumii distanțate de Dumnezeu, de Iisus Hristos și de Biserica Sa reintroducând activitățile misionare cunoscute și practicate în teritoriile misionare de altă dată. Noutatea evanghelizării constă în reînnoirea contextului în care noi trăim azi. Lumea s-a schimbat și se schimbă în continuare.

În această lume trebuie să aducem Evanghelia prin apropieri și adaptări la noile situații ale mesajului soteriologic. “Este, deci, mai mult decât o reevanghelizare, este o veste a Evangheliei care ia în considerare situațiile, nevoile și provocările de azi. Evanghelia trebuie să fie prezentă în această umanitate în schimbare, în noile dimensiuni ale lumii actuale și în noile contexte ce caracterizează post-modernismul, care prin consecvență, ține de noile funcții ale domeniului social, politic, economic, cultural și religios. În concluzie, noua evanghelizare este o nouă inculturare a mesajului Evangheliei”.

Noua evanghelizare nu se aplică, în mod evident, doar continentului european. Schimburile religioase, culturale, sociale, economice din întreaga lume nu se limitează doar la lumea occidentală.

În contextul integrării europene, a tuturor statelor creștine, se va urmări crearea unui Supra Stat European al cărui chip creștin să fie modelul evanghelic, deși Ortodoxia răsăriteană va trebui să-și precizeze tot mai evident poziția față de celelalte spiritualități creștine care acceptă unanim și mult prea ușor uniformizarea economică, culturală și religioasă, de dragul compromisului.

Noua evanghelizare nu se referă exclusiv la aceste aspecte a- și anti-evanghelice, ci la redescoperirea valorilor soteriologice ale Evangheliei de către omul contemporan, de către o societate care alunecă tot mai mult pe latura secularizării și a îndepărtării de cele sfinte. “Chipul evanghelic al lui Iisus Hristos este chipul trăit și exprimat de Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și de Apostolii Săi. În Evanghelii exprimarea acestui chip e preluată de la Iisus Hristos de Apostolii Săi, încât nu se poate distinge exprimarea lui de către Iisus Hristos Însuși, de exprimarea lui de către Apostoli, decât prin faptul că Apostolii au prezentat în mod mai redus chipul propriu prezentat de Iisus Hristos. Dar ceea ce este esențial, chipului lui Iisus Hristos prezentat de El însuși și celui prezentat de Apostoli Săi este că, în amândouă exprimările, persoana Lui este prezentată ca Dumnezeu și Om”.

Sunt unii care pleacă de pe ramurile copacului Bisericii încercând o altă evanghelizare străină duhului eclesial, dar aceștia nu sunt cuprinși în planul cel veșnic de mântuire a întregii lumii descoperit nouă de Dumnezeu. În acest sens, Biserica e obligată a se îndrepta cu noi forțe evanghelizatoare și spre fracțiunile atee, spre liberii cugetători, spre adepții filosofiilor umaniste și de ce nu spre popoarele păgâne (monoteiste sau nu) pentru a-și împlini finalul eshatologic a turmei unice și a Unicului Păstor (In. 10 16).

Nu poate evangheliza cineva din afara Bisericii (extra Ecclesia), pentru că numai Biserica este Stâlp și temelie a Adevărului (I Tim. 3, 15), și îi poate acorda pregătirea necesară și autoritatea de a o îndeplini. La fel, și Fiul lui Dumnezeu făcut Om, nu a început activitatea publică de propovăduire a Evangheliei Sale decât după acordarea autorității paterne a Tatălui ceresc la Botezul din Iordan. Oricine face evanghelizare fără această autoritate eclesială, al cărei Cap este Însuși Hristos, propovăduiește cu putere omenească lipsită de girul și încredințarea divină.

b. Metoda

Structura noii evanghelizări presupune o metodă adaptată noilor condiții naționale și mondiale.

De dorit este utilizarea într-o manieră responsabilă a metodelor pentru a ne putea face ascultați, pentru a putea restitui lumii glasul accesibil al Mântuitorului și comprehensibilitatea lui. "Cuvintele din Evanghelii sunt toate de necontestat în adevărul lor. Ele se dovedesc adevăruri reale prin neputința de-a fi clătinate, cum nu se dovedesc adevărurile nici unei doctrine pur omenești prin puțința clătinerii lor. În aceasta se arată că ele sunt cuvintele unei Persoane care, deși a vorbit pentru oameni, deci a fost și om între oameni, a spus lucruri pe care nu le poate spune un om, deci nu le-a spus Cineva care a avut nu mai o minte omenească, ci și o minte mai presus de cea omenească. Sunt cuvintele unei Persoane care a fost – și deci rămâne în veci – și Dumnezeu, pe lângă faptul că s-a făcut și om".

Pentru a ne face ascultați nu vom căuta argumentarea prin intermediul puteri și extensiunii instituționale, ci punerea efectivă în slujirea aproapelui, a binelui umanității făcându-i loc și celui care este Viața. Fiecare propovăduire a Mântuitorului era însoțită de slujirea aproapelui (vindecări de tot felul, exorcizări, învieri etc.), și invers. Între cuvântul propovăduit și fapta bună nu

există spații sau tensiuni: Cuvântul adevărându-se prin minunile ce urmau (Mc. 16, 20).

Angajarea în lucrarea evanghelizatoare implică o dublă mișcare: încredințarea lui Hristos și în același timp slujirea oamenilor spre mântuirea lor. Aceasta este condiția fundamentală și autentică de angajare în slujirea Evangheliei: Eu am venit în numele Tatălui Meu, și voi nu Mă primiți; dacă va veni un altul în numele său, pe acela îl veți primi (In. 5, 43). Venirea în numele propriu, și nu în numele Bisericii lui Hristos, constituie semnul distinctiv al lui Antihrist, este fața sa de a vorbi în numele propriu. Semnul Fiului este comuniune Sa cu Tatăl care L-a trimis, iar semnul vestirii celei bune constituie trimiterea evangheliștilor la o nouă misiune de către Biserică, în numele Capului ei care este Hristos. Prin acest transfer de autoritate devenim purtătorii mesajului evanghelic spre o nouă perspectivă a vremurilor actuale, lucrare care cere mai multă râvnă și dăruire.

A evangheliza nu este doar o formă unică de a vorbi, ci una de a trăi mesajul, de a trăi în ascultare Bisericii precum și Fiul a propovăduit întru ascultarea Părintelui Său. Dincolo de încredințarea dată de Tatăl și trimiterea de către Fiul întrupat, misiunea evanghelistului e necesar să cunoască și transparența Duhului Sfânt fără de care propovăduirea are potențialitatea căderii din adevăr și va fi lipsită de orice dimensiune eshatologică: Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul, căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare va vesti (In. 16, 13). "Această formă hristologică și pneumatologică de evanghelizare este în același timp și o formă eclesiologică: Domnul și Duhul construiesc Biserica, se comunică în Biserică. Vestirea lui Hristos, vestirea Împărăției lui Dumnezeu presupun ascultarea glasului Său în glasul Bisericii. A nu vorbi în numele propriu înseamnă a vorbi în numele misiunii Bisericii". Cuvântul lui Dumnezeu – spunea Sfântul Macarie

Egipteanul – este Dumnezeu, iar cuvântul lumii este lume. Este o mare deosebire și distanță între Cuvântul lui Dumnezeu și cuvântul lumii, între fiii lui Dumnezeu și fiii lumii. Pentru că orice făptură seamănă cu părinții săi. Deci, dacă făptura Duhului vrea să asculte de cuvântul lumii... moare și se pierde, neputând să afle adevărata odihnă a vieții.

Din cele afirmate mai sus rezultă consecințe foarte practice. Toate metodele raționale și morale acceptate în evanghelizare trebuie analizate. Se vor utiliza toate posibilitățile de comunicare și comunicație, dar cu conștiința că doar cuvintele nu sunt suficiente în arta comunicării; persoana umană are nevoie de o întrupare a doctrinei propovăduite, de exemplul concret, de doctorul vindecat.

Mântuitorul predica ziua, iar noaptea se ruga. Nu putem câștiga pe oameni prin noi înșine, dar ne străduim să-i obținem de la Dumnezeu și pentru Dumnezeu. “Toate metodele sunt vide fără fundamentul rugăciunii. Cuvântul vestirii trebuie mereu scăldat într-o imensă viață de rugăciune. Toată viața lui Iisus a fost – cum ne arată Evanghelia după Luca – un drum spre Cruce, o ascensiune spre Ierusalim. Iisus a răscumpărat lumea prin frumoasele parabole dar și prin suferință și moarte. Patima Sa este o sursă de viață necesară pentru lume, patima Sa dă forță cuvântului Său”.

Evanghelizatorul, de la preot la catehet, trebuie să aibă o nouă experiență cu Dumnezeu pentru că el este cel care continuă vestirea Evangheliei în cadrul generației actuale. Legea fecundității Evangheliei lui Hristos (In. 12, 24) este valabilă până la sfârșitul veacurilor. Plinirea ei este și rodul abilității retorice și a prudenței pastorale de care dă dovadă evanghelizatorul, dar fecunditatea – ca și în cazul lui Sfântului Apostol Pavel – e legată de suferința sa, de legătura cu patimile Mântuitorului întipărite în trupul său (I Cor. 2, 1-5; II Cor. 5, 7; 11, 10 ș. u.; 11, 30; Gal. 4, 12-14).

Ceea ce lipsește, se pare, din lucrarea evanghelizatoare a zilelor noastre este spiritul de jertfă pentru Evanghelia lui Hristos. Fericitul Augustin – interpretând cuvintele biblice din Ioan 21, 26 unde apare prevestit martiriul lui Petru – scoate în relief latura sacrificială a propovăduirii Evangheliei și identică cuvintele Paște oile Mele cu Suferă pentru oile Mele. Iubirea dintre păstor și Biserică este aceeași cu a mamei pentru fiul ei.

Evanghelizarea e nașterea într-o durere (Gal. 4, 19) ce implică suferință. Nu putem da viață altora fără să ne dăm propria viață (Mc. 8, 35). “Aici intervine paradoxul: deși poartă răni ontologice și suferă de pe urma slăbiciunii și incapacității umane, preotul ia parte empiric la experiența tainei Bisericii și la taina de a fi următor aceleiași misiuni apostolice, în urma căreia preferă mai degrabă să se golească pe sine și să-i slujească pe ceilalți, decât să fie slujit de aceștia. Pentru a corecta un asemenea dezechilibru, are loc o revărsare a harului lui Dumnezeu. În loc să ne referim la clerici ca la oameni care slujesc ca într-o armată, ar fi mai bine să-i privim din perspectiva vieții sacramentale la care participă”.

2. Aspectele esențiale ale noii evanghelizări

a. **Convertire prin pocăință**

Conținutul noii evanghelizări nu este vechiul Testament – spre care se îndreaptă din păcate tot mai multe grupări sectare – nici exclusiv cel al Noului Testament, ci cel al Sfintei Scripturi în ansamblul ei revelațional dat.

Conținutul fundamental al Vechiului Testament este rezumat în mesajul Sfântului Ioan Botezătorul: Pocăiți-vă...! (Mat. 3, 2). Așa după cum nu exista acces la Persoana lui Iisus Hristos fără ultimul dintre profeți – Sfântul Ioan Botezătorul – la fel, nu este posibilă sosirea Mântuitorului în ființa noastră fără

răspunsul chemării precursorului Său. Mai mult, Iisus a făcut loc mesajului înaintemergătorului Său în sinteza propriei Sale predici: Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie (Mc. 1, 15).

Cuvântul grecesc convertire, metanoia, înseamnă a re-gândi, a repune în discuție propriul mod de viață și modul de viață ordinară, a lăsa să intre Dumnezeu în criteriile propriei noastre vieți, înseamnă a nu mai judeca unic după opinii curente. A te converti semnifică, prin urmare, a nu mai trăi ca toată lumea, a nu face ceea ce face lumea, a nu te simți justificat în acțiunile îndoielnice, ambigue sau triste prin faptul că alții au fost așa; înseamnă a începe să privești propria viață cu ochii lui Dumnezeu, și de acolo să cercetezi binele, chiar dacă este deranjant; să nu repui în judecată mulțimea, oamenii și mai ales judecata lui Dumnezeu, altfel zis: să cauți un nou mod de viață, o viață nouă, o viață în și cu Hristos.

Convertirea nu este același lucru cu moralismul care reduce creștinismul la pură moralitate și pierde din vedere esența mesajului lui Hristos. Convertirea este darul unei noi prietenii, darul comuniunii cu Hristos și prin El cu întreaga Treime. Celui care se convertește în Hristos să nu aștepte să i se creeze o auto-arhie morală proprie, să nu i se pretindă ridicarea la nivelul bunătății spirituale prin forțele proprii.

Convertirea înseamnă în mod precis opusul auto-suficienței, a descoperirii și acceptării propriei sărăcii (cu duhul), sărăcia altora pentru Altul. Viața de non-convertit este o auto-justificare, convertirea – în schimb - este umilință și smerenie, este reșezarea în dragostea pentru Altul, o dragoste care devine măsura și criteriul propriei mele vieți.

Convertirea are, așadar, propriul aspect social, cu toate că în esență sa este act eminent personal. Prin convertire mă separ de formula: trăiește ca

toată lumea (eu nu mă simt mai îndreptățit prin faptul că toți fac ceea ce eu fac).

Prin convertire îmi găsesc înaintea lui Dumnezeu propriul meu EU, responsabilitatea mea personală. Într-adevăr, fortificarea personalității constituie mereu o nouă și mai profundă socializare. EU-l meu se deschide noului TU în toată profunzimea, dând naștere unui nou NOI. Și dacă modul de viață e lumesc, atunci apare și riscul depersonalizării, riscul de a nu mai trăi în propria viață, în viața cea nouă în Hristos, în noul NOI eclesiastic al căilor împreunate cu și spre Dumnezeu.

Convertirea este o comunitate de viață cu Dumnezeu Cel în Treime și cu semenii, este spațiul comun al acestui mod nou de viață. Evanghelizarea nu este o reușită dacă privește doar transmiterea de cuvinte, ea trebuie să introducă pe omul contemporan într-un nou mod de viață, într-o comunitate eclesială fără de care nu poate să-ți împlinească atingă scopul ultim. O convertire pur individuală nu are consistență. “Convertirea – metanoia – trebuie să fie reconcilierea cu adevăratul Eu al fiecăruia. Păcatul – hamartia – este o alegere rea, un eșec în a atinge ținta și obiectivul adevărat, este ceva calculat greșit, ceva îndrumat greșit, și aceasta datorită alegerii deliberate contra firii. Prin urmare, cel păcătos nu acționează autentic și nici nu există autentic. Cel păcătos are trebuință să fie întors din drum, să fie reorientat, revitalizat, are nevoie constantă de tămăduire. Aceasta a fost întotdeauna una dintre slujirile terapeutice de bază ale Bisericii, deși pentru mulți creștini ea a fost concepută ca o metodă limitată și simplistă de dobândire a iertării”.

b. Împărăția lui Dumnezeu

Împărăția lui Dumnezeu, ca principala țintă a desăvârșirii umane, este prezentă implicit în procesul convertirii, este motivația acesteia. Vestirea Împărăției lui Dumnezeu presupune vestirea unui Dumnezeu care trăiește (Dieu

vivant) , care este viu și iubitor de oameni. Teocentrismul este fundamental în mesajul Mântuitorului Iisus Hristos vestit prin Evanghelia Sa. Dumnezeu cel viu este inima, centrul, noii evanghelizări, iar cuvântul cheie al propovăduirii făcute de Însuși Mântuitorul arată că Împărăția lui Dumnezeu este Dumnezeu.

Împărăția lui Dumnezeu înseamnă: Dumnezeu există, Dumnezeu trăiește, Dumnezeu e prezent și se gândește la lume, la viața noastră, la viața mea. Dumnezeu nu e o depărtare - cauza ultimă. Dumnezeu nu e Marele Arhitect al deismului care a montat mașinăria lumii și care gândește acum în afara ei, ci dimpotrivă, Dumnezeu este realitatea cea mai prezentă și decisivă în fiecare din noi și în fiecare moment al istoriei: Împărăția lui Dumnezeu este întru noi (Lc. 17, 20-21), este Împărăție lăuntrică. "Ea începe cu activitatea Lui (Hristos) publică, cu alegerea apostolilor și cu instituirea sfintelor taine, cu organizarea Bisericii prin statornicia ierarhiei bisericești, cu misiunea, peste veacuri, de a propovădui Evanghelia, a săvârși tainele și a călăuzi obștea creștină pe calea mântuirii sau de a o păstori".

Teologul, prof. J. B. Metz, la discursul său de adio le spunea studenților săi: "în trecut am învățat antropocentrismul – adevărat eveniment al creștinismului, despre secularizarea lumii. Am învățat teologia politică, caracterul politic al credinței ca memorie periculoasă, și despre teologia narativă. Concluzia: adevărata problemă a timpului nostru este criza de Dumnezeu, absența lui Dumnezeu ascuns printr-o religiozitate vidă. Teologia trebuie să redevină realmente theo + logia, un discurs despre și cu Dumnezeu. Unum necessarium pentru om e Dumnezeu. Dumnezeu există și că Dumnezeu nu există, ca om poți avea gândul că Dumnezeu n-ar fi existat (și Deus non daretur). Noi trăim după sloganul: Dumnezeu nu există, dar dacă El există avem totul. Iată de ce evanghelizarea trebuie să vorbească despre Dumnezeu, să

vestească unicul adevăr despre Dumnezeu ca: Creator, Îndumnezeitor, Judecător”.

Aspectul practic al evanghelizării, dobândirea Împărăției lui Dumnezeu și întruparea ei în noi, trebuie privite duhovnicește. Nu-L putem face pe Dumnezeu cunoscut oamenilor doar prin cuvinte. “A vesti pe Dumnezeu, înseamnă a introduce pe om în relație cu Dumnezeu, a-l învăța să se roage. Rugăciunea este credința în act. Fără ca să existe experiență vie cu Dumnezeu nu poate fi pusă în evidență existența Sa”.

Între rugăciunea particulară și rugăciunea comună, în vederea trăirii anticipate a Împărăției lui Dumnezeu, trebuie să fie conexiune. Legătura dintre ele o dovedește Liturghia, care este înainte de toate o rugăciune și o trăire anticipată a Împărăției lui Dumnezeu. Specificitatea sa constă în actio divina, Dumnezeu lucrează și noi răspundem acestei lucrări divine. A vorbi despre Dumnezeu și a vorbi cu Dumnezeu sunt două moduri de a face Teologie, însă niciodată nu va trebui să le găsim separat, ci într-un perfect echilibru.

În propovăduirea Împărăției lui Dumnezeu vom urmări comuniunea cu El într-o comuniune frățească, întemeiată și vivificată prin Duhul lui Hristos. Liturghia și Tainele nu pot lipsi din tema propovăduirii Împărăției. Și Liturghia și Tainele încep cu binecuvântarea acestei Împărății, o împărăție comună Tatălui, și Fiului și Sfântului Duh, “deci prin aceste cuvinte exprimăm și o speranță că vom face parte din Împărăția cerească, dar binecuvântând Împărăția Sfintei Treimi, cerem binecuvântarea tuturor celor ce fac sau vor face parte din ea, inclusiv a noastră”.

E adevărat că lumea de azi are tendințe orientaliste păgâne vis-à-vis de atmosfera liturgică. Vede în ea prilej de relaxare, instaurarea vidului mental și a meditației. În realitate, scopul ei este introducerea creștinului în Împărăție, pregustarea ei prin Trupul și Sângele Mântuitorului care va curge în trupul și

sângele nostru, o trăire anticipată – cu și în Hristos - a celor ce vor veni, viața de comuniune reală, vie și personală dintre noi și Dumnezeu treimic prin și în Iisus Hristos, cu lucrarea Duhului Său. “Dacă Însuși Domnul Iisus Hristos ne umple sufletul, străbătând toate adâncurile și toate tainele, învăluindu-ne din toate părțile, atunci ce-ar mai putea veni bun peste noi sau ce ni s-ar mai putea adăuga ? Iar dacă înlăuntrul nostru se află vreo necurăție, El o șterge cu totul, pentru că, locuind în noi, El umple toată casa sufletului nostru...fiindcă îndată după împărtășanie trupul, sufletul și toate puterile noastre se înduhovnesc, atunci înseamnă că trup se unește cu trup, sânge cu sânge și suflet cu suflet”.

Pentru buna receptare acelor amintite mai sus, misionarul este dator să: explice conținutul, rolul și importanța Liturghiei în viața oamenilor și a lumii întregi; să nu accepte banalizarea misterului liturgic, să prevaleze rugăciunile alcătuite ad hoc și introduse în atmosfera dumnezeiască a Liturghiei.

Liturghia nu exprimă intenția preotului sau a comunității, ci e împreună lucrarea lor cu a Mântuitorului Hristos care își extinde roadele jertfei și morții Sale, peste istorie, până la sfârșitul veacurilor. Accesul la Împărăția lui Dumnezeu prin Sfânta Liturghie este un proces organic. Liturghia poartă în ea rodul experienței de credință a tuturor generațiilor precedente. Chiar dacă nu toți din cei care participă la Liturghie îi înțeleg părțile alcătuitoare, ei își dau seama de semnificația profundă, de prezența misterului care transcende toate cuvintele și explicațiile omenești. Centrul acțiunii liturgice nu este preotul, nu el stă în fața poporului în numele propriu, nu vorbește de la sine și pentru sine, ci prin el transpare Hristos (In. 3, 30).

c. Iisus Hristos

Cel de al treilea punct a noii evanghelizări, desprins din tema Împărăției lui Dumnezeu, este învățătura soteriologică, adică mântuirea întregii lumi doar

în și prin Iisus Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu Întrupat, Om adevărat și Dumnezeu adevărat: Dumnezeu-Om.

Nu putem vorbi despre Dumnezeu decât în Hristos și prin Hristos. Tema devine în mod concret reală când Dumnezeu devine pentru lume Emanuel, concretizarea lui Eu sunt (Ieș. 3, 14), ca răspuns la preocupările deiste. “Făcându-Se om și întemeind Biserica pe Sine, și prin Sine și întru Sine, Domnul Hristos, ca Dumnezeu-Om, a mărit nemăsurat pe om, ca nimeni altul mai înainte sau după El. Prin nevoițele Sale Dumnezeu-omenești, El nu doar l-a mântuit pe om de păcat, de moarte și de diavol, ci l-a și înălțat mai presus de toate ființele și făpturile. Dumnezeu nu S-a făcut nici Dumnezeu-Înger, nici Dumnezeu-Heruvim, nici Dumnezeu-Serafim, ci Dumnezeu-Om. Prin asta l-a înălțat pe om mai presus de toți Îngerii și Arhanghelii, mai presus de toate ființele supraomenești”.

Astăzi există tentația de a reduce pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Întrupat, la un simplu Iisus istoric, la un om pur. A altă tendință acceptă dumnezeirea Sa, dar caută să-L identifice în Scriptură cu măsura potențialităților noastre (ca Om, Iisus a fost ca mine). Aceasta înseamnă a-L supune posibilităților și comprehensibilității parametrilor umani, de cele mai multe ori ale istoriografilor, or, acest Iisus istoric, este un artefact, este imaginea autorilor Săi, a celor care-L deformează, și nu imaginea lui Dumnezeu făcut Om care este viu (II Cor. 4, 5; Col. 1, 15).

În contrast cu cele spuse mai sus, a existat și o preocupare teologică - sec. XIX - de a crea o imagine mitologică a lui Iisus, ideologie care subminează personalitatea istorică a Mântuitorului Hristos. Și “grupările evanghelice sectare reduc adevărul Evangheliei și-l subordonează intereselor individuale sau de grup. Cu toate că pretind a fi adunări în numele lui Hristos și în supunere totală față de El, aceste grupări stau întotdeauna la marginea Bisericii, ca o

fracmentare și o negare a ei, în totală dependență doctrinară și psihologică, nu de Hristos, ci de un oarecare fondator”.

În lucrarea de propovăduire a lui Iisus Hristos sunt importante două aspecte: urmarea lui Hristos, ca unică șansă a intrării în Împărăția cea veșnică – Hristos Se oferă ca o cale a vieții mele; și trebuie apoi arătat că urmarea Lui nu este identică cu aceea a imitării omului Iisus. Iisus nu este un întemeietor de religie cu natură exclusiv umană așa cum a fost Budha pentru orientali, Mahomed pentru musulmani etc., El este Dumnezeu-Omul venit în lume pentru mântuirea întregii umanități, și Omul-Dumnezeu care îi deschide umanității perspectiva veșniciei.

A separa naturile în Unica Persoană a Mântuitorului, înseamnă întoarcerea spre ereziile primelor veacuri care negau pe rând, fie dumnezeirea Sa, fie umanitatea Sa, fie unirea lor neamestecată, neschimbată, neîmpărțită, nedespărțită, trupul și sufletul Său unit cu unica lucrare și voința a Unicului Dumnezeu în Treime. “Hristologia protestantă – prin Jürgen Moltmann, refuză să mai vorbească de o unire ipostatică între cele două naturi în Hristos și se referă la o relație dialectică între un Iisus al istoriei și un Hristos al gloriei, adică între un Hristos al hristologiei de sus și un Iisus al hristologiei de jos. Pe de o parte, este vorba de un Iisus al istoriei care evoluează din prezent spre viitor, Christus evolutor, sau Christus semper Major, fiindcă aplică lui Iisus teoria evoluției lui Teilhard de Chardin, pe de altă parte, este vorba de un Hristos Răscumpărător, Christus Redemptor, care se profilează din viitorul eshatologic spre prezent, ca o garanție a unui cer nou și a unui pământ nou, care va cuprinde omul și cosmosul. Dar din momentul în care Moltmann înlocuiește unirea ipostatică realizată în Hristos printr-o relație dialectică între Iisus al istoriei și Hristos al gloriei, este clar că eșuează în nestorianism și vorbește nu numai de două naturi în Hristos, ci și de două persoane, pe care le opune între ele”.

Urmarea lui Hristos este aceea a Dumnezeului făcut Om pentru ca și noi să putem deveni dumnezei după energie sau har. Doar prin El avem acces la Tatăl. Urechile omului modern vor trebui deschise spre aceste cuvinte, spre posibilitatea dobândirii unei libertăți infinite în harul redobândit prin Jertfa Sa pe Cruce și împărtășit nouă prin Duhul Său.

Centrul învățaturii hristologice rămâne: Crucea și misterul pascal. Pentru Iisus istoric Crucea nu mai are importanță, așa se explică ignorarea cinstitii ei din partea celor care-i văd mai mult umanitatea decât dumnezeirea revărsată – de la Întrupare – în aceasta. Așa au apărut interpretări burgheze, fără valoarea teologică, a vieții și activității Sale publice care au inspirat uneori idei revoluționare (teologia eliberării etc.). Crucea este a lui Dumnezeu făcut Om, este altarul purificării întregii firi umane, este frământătura ce dospește aluatul, și aparține misterului divin care a ales-o ca semn al iubirii pe care Dumnezeu ne-o poartă până la sfârșit.

A urma lui Hristos e tot una cu a lua Crucea Sa, a te uni cu dragostea Lui pentru lume, a transforma propria viață dând naștere omului nou, creat după chipul lui Dumnezeu dar care are și potența de a dobândi asemănarea (Efes. 4, 24). Cel care omite Crucea, omite însăși esența creștinismului (I Cor. 2, 2).

În Hristos este toată Revelația și prin Cruce a făcut-o ca bucurie întregii lumi. “Creștinismul leagă, pe de o parte, plinătatea adevărului credinței de întreg conținutul Revelației în Hristos, iar pe de altă parte, posibilitatea ei de a-l mântui pe om pe planul integral al iconomiei lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii. Însă atât plinătatea adevărului credinței, cât și învățătura despre mântuire se leagă indisolubil de persoana și lucrarea lui Iisus Hristos, care nu numai că a revelat în lume adevărul despre Dumnezeu, ci S-a dovedit a fi El Însuși acest adevăr prin toată lucrarea Lui de la Întrupare până la Jertfa Sa pe Cruce și până la Înviere – centrul istoriei întregului neam omenesc”.

d. Viața veșnică

Ultimul element al evanghelizării lumii post-moderne este viața veșnică. Sfântul Chiril al Alexandriei se întreba: “va zice cineva dintre cei ce nu trec repede peste dogmele dumnezeiești, cum cunoașterea este viața veșnică (In. 17, 3) și ajunge cuiva să cunoască pe Dumnezeu cel adevărat și prin fire, ca să aibă toată asigurarea nădejzii, neavând nevoie de nimic din celelalte ? Socotesc că trebuie să spunem despre cuvântul Mântuitorului că este cu siguranță adevărat, căci cunoașterea este viață, fiindcă naște în noi puterea tainei și aduce împărtășirea de binecuvântarea tainică, prin care ne unim cu Cuvântul viu și de-viață-făcător...cunoașterea aduce și binecuvântarea prin Duhul, căci se sălășluiește în inimile noastre, modelând spre înfiere pe cei ce-L primesc și refăcându-i întru nestrăduire și evlavie prin viețuirea evanghelică. Știind Domnul nostru Iisus Hristos că a-L cunoaște pe Dumnezeu Cel Unul și adevărat este pricină și prevestire a bunătăților amintite, declară că aceasta este viața veșnică, deoarece e maică și hrănitore a vieții veșnice, născând prin puterea și firea ei cauzele vieții și ținându-ne în legătură cu El”.

Vestirea Evangheliei Împărăției lui Dumnezeu este vestirea unui Dumnezeu prezent, a unui Dumnezeu pe care-L cunoaștem real și personal prin Sfintele Taine, și care ne ascultă, a unui Dumnezeu care intră în istorie pentru a ne face fii ai Tatălui ceresc. O astfel de vestire face conținutul judecății viitoare și antrenează responsabilitatea umană.

Omul nu vrea să facă ceea ce vrea Dumnezeu. Va fi judecat, căci Dumnezeu face dreptate. Noi trăim sub privirile lui Dumnezeu, comunicăm lumii adevărul despre cele ce vor să vină.

Prin Biserică vom căuta dreptatea celor nedreptățiți, Evanghelia săracilor, Fericitățile celor nefericiți. Cel care refuză judecata, se opune adevărului. Gândul

la cele viitoare ne dau putere penitenței, speranță pentru iertarea păcatelor și odihnă sufletului nostru (I In. 3, 19) căci Dumnezeu este bunătatea infinită.